SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019-2021 ZA ROK 2021

TARNOWSKIE GÓRY 2022

SPIS TREŚCI

	Wstęp	**3**
I.	**Opis przedsięwzięć realizowanych w 2021 roku z uwzględnieniem celu głównego i celów szczegółowych**	**3**
	Cel Główny: Zintegrowany system wsparcia na rzecz rodzin	**3**
	Cel szczegółowy 1 Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	**3**
	Cel szczegółowy 2 Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin z dziećmi	**9**
	Cel szczegółowy 3 Wspieranie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży	**12**
	Cel szczegółowy 4 Organizowanie czasu wolnego dla rodzin z dziećmi	**15**
	Cel szczegółowy 5 Współpraca na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny	**18**
	Cel szczegółowy 6 Profesjonalizacja działań w obszarze wspierania rodziny	**23**
II.	**Podsumowanie**	**24**

WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) w art. 176 nakłada na gminę obowiązek tworzenia i realizacji trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny program wpierania rodziny dla miasta Tarnowskie Góry na lata 2019 – 2021 jest odpowiedzią na potrzebę podnoszenia jakości funkcjonowania systemu wspierania rodziny oraz podejmowania zintegrowanych działań zmierzających do deinstytucjonalizacji, głównie poprzez wychowywanie dziecka w rodzinie naturalnej.

Głównym celem Programu jest rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz rodziny.

I. Opis przedsięwzięć realizowanych w 2021 roku z uwzględnieniem celu głównego i celów szczegółowych.

CEL GŁÓWNY

Zintegrowany system wsparcia na rzecz rodzin

Cel szczegółowy 1

Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Zadania:

1. **Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny, polegającego na pomocy w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem zasobów i możliwości rodziny, zasobów lokalnych oraz instytucjonalnych.**

Rodzinie przeżywającej trudności, borykającej się z sytuacją szeroko rozumianego kryzysu udzielana jest kompleksowa pomoc służąca utrzymaniu dziecka w rodzinie. Każda rodzina przeżywająca trudności opiekuńczo-wychowawcze może skorzystać ze wsparcia asystenta rodziny. Celem tej usługi jest poprawa funkcjonowania systemu rodziny, w szczególności poprzez

stworzenie optymalnych warunków służących wychowaniu dzieci oraz nabycie i doskonalenie kompetencji społecznych rodziców, a także zwiększenie ich umiejętności rodzicielskich. Asystenci rodziny dokonują diagnozy, analizując możliwości rodzin do samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji, budują wraz z rodzinami plan pracy i podejmują działania ukierunkowane na rozwiązanie problemów.

Rodziny objęte asystenturą dotknięte są przede wszystkim dysfunkcją bezradności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jednak problemy te często wydają się być wtórne do wielu innych. Są nimi: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność dziecka lub/i osoby dorosłej, uzależnienia, przemoc, problemy lokalowe. Asystent w ramach współpracy z rodziną pomaga jej określić zasoby tj. możliwości wewnętrzne i zewnętrzne, co przekłada się na skonstruowanie planu pracy z wykorzystaniem zaplecza instytucjonalnego.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2021 roku zatrudnionych było 5 asystentów rodziny w ramach 5 etatów. Asystenci zatrudnieni byli na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy.

2. Prowadzenie pracy socjalnej ukierunkowanej na wspieranie rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi.

Praca socjalna, to zespół metodycznych działań świadczonych na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również w celu zapobiegania pogarszania się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Rodziny z dziećmi, które nie korzystają ze wsparcia asystenta rodziny mogą skorzystać z pomocy świadczonej w ramach pracy socjalnej.

3. Wsparcie rodziny poprzez prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi systemu wspierania rodziny, świadczącymi pomoc w zakresie wsparcia w opiece

i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
W ramach pracy z dzieckiem pracownicy placówek współpracują z rodzicami, opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach jest nieodpłatne i dobrowolne, chyba że dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd. Przy zapewnieniu opieki nad dziećmi oraz przy wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań, placówki mogą korzystać z pomocy wolontariuszy. Pod opieką jednego wychowawcy, w jednym czasie może przebywać maksymalnie 15 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- specjalistycznej – organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych; realizacja indywidualnych programów korekcyjnych, psychokorekcyjnych lub psychoprofilaktycznych, terapii pedagogicznej, psychologicznej i socjoterapii,
- opiekuńczej – zapewnie opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego, zabawy i zajęć sportowych oraz rozwoju zainteresowań,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę – działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w połączonych formach.

W Tarnowskich Górach działają dwie placówki wsparcia dziennego: Świetlica Środowiskowa Towarzystwa Przyjaciół Dzieci oraz Świetlica Socjoterapeutyczna „Kryjówka" przy Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej. Placówki realizują swoją działalność z zachowaniem reżimu sanitarnego w związku z pandemią Covid-19.

4. Realizacja programów i projektów adresowanych do rodzin z dziećmi.

W roku sprawozdawczym na terenie gminy realizowane były programy i projekty adresowane do rodzin z dziećmi.

Rodziny wielodzietne mogły skorzystać z Karty Dużej Rodziny. Program uprawnia do korzystniejszego, od ogólnie obowiązującego, dostępu do towarów, usług oraz innych form działalności. Kartę Dużej Rodziny może otrzymać każdy

członek rodziny, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci. Kartę mogą dostać także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Od 1 stycznia 2019 roku Kartę Dużej Rodziny mogą uzyskać również rodzice, którzy mieli w przeszłości na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym – Podprogram 2021 prowadzono dla mieszkańców gminy Tarnowskie Góry punkt wydawania żywności. Produkty spożywcze wydawane były dwa razy w tygodniu w lokalu przy ul. Strzeleckiej. Kwalifikację do Programu prowadzili pracownicy socjalni MOPS w oparciu o obowiązujące przepisy. W ramach Programu zostały rozpropagowane ulotki dotyczące zdrowego stylu odżywiania i racjonalnego gospodarowania produktami żywnościowymi.

W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty w Katowicach zakwalifikowano do udziału w koloniach letnich dwójkę dzieci z rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny. Kolonie zorganizowane zostały w Korbielowie.

W wyniku współpracy MOPS z panem Piotrem Trojanem w roku 2020 powstała etiuda filmowa inspirowana tarnogórskimi legendami. Prapremiera filmu „tg story" odbyła się w styczniu 2021 roku za pośrednictwem portalu internetowego „You Tube". Natomiast 26 czerwca 2021 roku premierowy pokaz odbył się w TCK. W premierze uczestniczyli aktorzy (17 dzieci z rodzin objętych asystenturą) i reżyser przedsięwzięcia.

W grudniu 2021 roku, w ramach projektu „Łączenie pokoleń – wspólne pieczenie pierników" zorganizowano warsztaty kulinarne dla rodzin objętych asystenturą oraz osób starszych – uczestników Centrum Aktywności Seniorów w MOPS Tarnowskie Góry. Uczestnicy piekli, dekorowali oraz pakowali pierniki i ciasteczka. Podczas pracy śpiewano kolędy i pastorałki.

W ramach współpracy Asystentów rodzin z Fundacją EY oraz szkołą językową CLAN4YOU przygotowane zostały paczki świąteczne dla wytypowanych rodzin. Podjęto również współpracę z parafią rzymskokatolicką pod wezwaniem Matki Bożej Królowej Pokoju, dzięki której obdarowano „tytkami miłosierdzia" tarnogórskie rodziny.

5. Wsparcie kobiet w ciąży powikłanej oraz rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi poprzez koordynowanie działań umożliwiających uzyskanie pomocy z zakresu poradnictwa medycznego, rodzinnego i socjalnego.

Dnia 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329), która nakłada na asystentów rodzin dodatkowy obowiązek koordynowania poradnictwa dla rodzin i kobiet obciążonych niepełnosprawnością dzieci. Pomoc asygnowana kobietom w ciąży oczekującym dziecka obciążonego ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstało w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu, obejmuje między innymi: diagnostykę prenatalną, świadczenie opieki zdrowotnej, wsparcie psychologiczne, rehabilitację leczniczą, zaopatrzenie w wyroby medyczne, opiekę paliatywną i hospicyjną, poradnictwo laktacyjne, poradnictwo w zakresie pokonywania trudności w pielęgnacji i wychowania dziecka, pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej.
Asystent, współpracujący w tym zakresie z rodziną, opracowuje katalog możliwego do uzyskania wparcia dla rodzin i kobiet, reprezentuje uprawnione osoby w podmiotach udzielających pomocy w tym zakresie.

W 2021r. z jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu skorzystało 9 rodzin, jednak żadna z tych rodzin nie zwróciła się o pomoc asystenta rodziny.

6. Pozyskiwanie rodzin wspierających.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada, że rodzinami wspierającymi powinny być rodziny z najbliższego otoczenia dziecka. Praktyka pokazuje, że rodziny wspierające, wywodzące się ze środowiska rodziny wspieranej, nie posiadają odpowiednich kompetencji do wykonywania usług na rzecz innej rodziny. Taka sytuacja powoduje trudności w ustanawianiu rodzin wspierających na obszarze całego kraju.

Asystenci natomiast często współpracują z rodzinami, które nieformalnie angażują się w pomoc na rzecz innych rodzin. Wsparcie obejmuje pomoc w rozwiązaniu problemów ekonomicznych oraz modelowanie właściwych postaw rodzicielskich. Jednym z działań na rzecz rodzin wspieranych jest między innymi pomoc materialna, szczególnie przy zakupie wyprawki szkolnej, organizowaniu świąt, przeprowadzaniu remontu itp. Prawidłowo funkcjonujące rodziny pomagają w kształtowaniu właściwych relacji interpersonalnych w rodzinach wspieranych, utrwalają wartości i normy przyjęte w naszym społeczeństwie. Osoby szczególnie mocno zaangażowane w takie działania nie chcą zawierać umów, wolą pozostawać anonimowe, a ich pomoc jest bezinteresowna.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 1. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną	20	18	15
2.	Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą socjalną	36	34	24
3.	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	299	293	257
4.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny	57	73	81
5.	Liczba rodzin zobligowanych do współpracy z asystentem rodziny przez Sąd Rodzinny	22	26	34
6.	Liczba placówek wsparcia dziennego	3	3	2
7.	Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	85	70	55
8.	Liczba dzieci korzystających z zajęć w placówkach wsparcia dziennego	64	40	47
9.	Liczba zrealizowanych projektów i programów, których adresatami są rodziny z dziećmi	6	5	6

10.	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	1 589	681	572
11.	Liczba rodzin wspierających	0	0	0

W gminie zdiagnozowano 257 rodzin, które borykają się z trudnościami w obszarze opiekuńczo wychowawczym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W okresie sprawozdawczym 81 rodzin objęto wsparciem w formie pomocy asystenta rodziny i 15 rodzin pracą socjalną. Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach coraz chętniej korzysta z narzędzia, jakim jest zobowiązanie rodzin do współpracy z asystentem.

Cel szczegółowy 2

Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin z dziećmi

Zadania:

1. **Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin z dziećmi będących w trudnej sytuacji materialnej.**

Wachlarz działań pomocowych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej można podzielić na dwa główne obszary: wsparcie materialne i pozamaterialne. Świadczenia pieniężne realizowane są na podstawie ustawy o pomocy społecznej i głównie przyjmują formę zasiłków okresowych, celowych i celowych specjalnych. Ośrodek realizuje także programy i projekty rządowe oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej m.in.:

- Program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym – Podprogram 2021 (FEAD);
- Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych;
- Świadczenia opiekuńcze;
- Świadczenia „Za życiem”;
- Świadczenie wychowawcze (500+);

- Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego;
- Dodatki mieszkaniowe i energetyczne;
- Karta Dużej Rodziny.

Świadczenia niepieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, to m.in.:

- praca socjalna;
- interwencja kryzysowa;
- poradnictwo specjalistyczne;
- prowadzenie Zespołu Mieszkań Chronionych;
- realizacja projektów socjalnych.

2. Rozwój infrastruktury mieszkaniowej ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na wspieranie rodzin z dziećmi są warunki życia związane z sytuacją socjalno – bytową. Zależą one także od rozwoju infrastruktury mieszkaniowej danego miasta.
Główne kierunki rozwoju funkcji mieszkaniowej i infrastruktury społecznej to: tworzenie warunków dla poprawy standardów i warunków życia zarówno w tradycyjnie kształtowanej zabudowie miejskiej, jak i w zespołach zabudowy blokowej - poprzez programy rewitalizacji i rehabilitacji. Powiększenie zasobu mieszkań komunalnych (w tym socjalnych), poprzez wykorzystanie własnych gruntów i obiektów oraz inwestycje.

3. Prowadzenie mieszkań chronionych dla rodzin z dziećmi.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej, która zastępuje pobyt w placówce całodobowej oraz zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W 2021 roku Zespół Mieszkań Chronionych, mieszczący się w dzielnicy Sowice w budynku przy ul. Grzybowej 211, składał się z 11 mieszkań, w których znajdowały się łącznie 54 miejsca. W ramach ZMCH funkcjonowało także jedno mieszkanie interwencyjne. Rodzaj i zakres pomocy świadczonej w mieszkaniach chronionych uzależniony jest od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia. Do korzystania

z ZMCH uprawnione są: osoby nie mogące pozostać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, bądź takie, których pozostanie tam będzie prowadziło do powstawania lub utrwalania patologii społecznych, a także osoby zagrożone bezdomnością z uwagi na trudną sytuację osobistą przy jednoczesnym występowaniu wielu dysfunkcji wskazujących na konieczność kompleksowego wsparcia, kobiety z dziećmi doświadczające przemocy w rodzinie.

4. Realizacja rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu".

W 2021 r. na terenie gminy realizowany był program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023". Program zapewniał pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.
Działania realizowane w ramach Programu, to głównie finansowanie posiłków w placówkach oświatowych oraz przyznawanie i wypłacanie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Na terenie miasta Tarnowskie Góry dożywianie w ramach Programu w okresie sprawozdawczym prowadziły 33 placówki w tym: 15 szkół i 18 przedszkoli.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 2. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą finansową MOPS	471	311	310
2.	Liczba dzieci w rodzinach objętych pomocą finansową	951	681	635
3.	Liczba wydanych kart FEAD dla rodzin z dziećmi	180	313	215
4.	Liczba mieszkań komunalnych przydzielonych rodzinom z dziećmi	10	6	5
5.	Liczba mieszkań socjalnych przydzielonych rodzinom z dziećmi	0	0	0
6.	Liczba nowych mieszkań komunalnych	0	0	0
7.	Liczba mieszkań chronionych	9	7	2

	przydzielonych rodzinom z dziećmi			
8.	Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze wsparcia w postaci mieszkania chronionego	14	9	9

W rodzinach korzystających z pomocy finansowej MOPS w 2021r. wychowywało się łącznie 635 dzieci. Z kart żywnościowych wydanych w ramach FEAD skorzystało 215 rodzin wychowujących dzieci. Mieszkania komunalne zagwarantowano 5 rodzinom z dziećmi. Rodziny zagrożone bezdomnością znalazły schronienie w Zespole Mieszkań Chronionych.

Cel szczegółowy 3

Wspieranie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży

Zadania:

1. **Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez pomoc finansową i rzeczową uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.**

Wydział Edukacji, Sportu i Zdrowia Urzędu Miejskiego wśród licznych działań na rzecz dzieci i młodzieży realizuje program stypendialny. Stypendium szkolne o charakterze socjalnym może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania.

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Pomoc materialna jest udzielana tarnogórskim uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji. Z jednej strony umożliwia pokonanie barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a z drugiej wspiera edukację uczniów zdolnych.

2. Promowanie i wspieranie uzdolnionych uczniów.

Gmina promuje uczniów szkół różnych szczebli za wysokie wyniki osiągane w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym. Stypendium przyznawane jest na podstawie wniosku o przyznanie wyróżnienia lub nagrody Burmistrza Miasta Tarnowskie Góry, do którego należy dołączyć zaświadczenie lub komunikat wydany przez odpowiedni Polski Związek Sportowy, potwierdzający osiągnięty wynik sportowy.

3. Wzbogacanie oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych – zajęcia pozalekcyjne.

Placówki oświatowe, poza działaniami statutowymi, prowadzą szereg dodatkowych zajęć m.in. kompensacyjnych na rzecz uczniów wykazujących deficyty poznawcze. Oferta zajęć pozalekcyjnych stanowi także alternatywną formę spędzania czasu wolnego i wspiera rozwój zainteresowań uczniów. Tarnogórskie szkoły podstawowe prowadzą dodatkowe zajęcia sportowe, wyjazdy na basen, kółka przedmiotowe, kółka zainteresowań (np. teatralne, literackie, artystyczne, językowe, plastyczne), zajęcia z zakresu poradnictwa edukacyjno-zawodowego, wyjazdy do kina, wyjazdy na wycieczki. Na terenie szkół organizowane są zbiórki harcerskie i zuchowe, działają również szkolne koła wolontariatu.

4. Wsparcie rodzin z dziećmi poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3.

Gmina wychodzi naprzeciw oczekiwaniom rodziców, którzy chcą bądź muszą podjąć zatrudnienie po ustawowym urlopie macierzyńskim. W Tarnowskich Górach funkcjonuje jeden żłobek publiczny przy ul. Bema 1 z dwoma oddziałami – ul. Wyszyńskiego 135 oraz ul. Strzybnicka 3. Powołanych jest również 5 żłobków niepublicznych.

5. Wsparcie rodzin z dziećmi poprzez zapewnienie opieki i rozwoju dzieci w przedszkolach.

Do prawidłowego rozwoju psychospołecznego dziecka niezbędna jest grupa rówieśnicza. Odpowiednie warunki rozwoju dzieci zapewniają w mieście przedszkola. Na terenie Tarnowskich Góry funkcjonuje 17 przedszkoli publicznych. Dzieci mają zapewniony bezpłatny pobyt do 6 godzin dziennie. Powyżej tego czasu opłata wynosi 1 zł za każdą rozpoczętą godzinę. Rodzice ponoszą odpłatność za wyżywienie dzieci w przedszkolu. W gminie prowadzonych jest również 11 przedszkoli niepublicznych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 3. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne o charakterze socjalnym	217	256	103
2.	Liczba uczniów, którzy otrzymali zasiłek szkolny	2	3	1
3.	Liczba uczniów objętych programem stypendialnym lub wyróżnionych przez Burmistrza Miasta	55	0	135
4.	Liczba zajęć pozalekcyjnych realizowanych przez placówki oświatowe	223	218	180
5.	Liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych	2745	3424	2160
6.	Liczba miejsc dla dzieci do lat 3 w żłobku	140	220	275
7.	Liczba miejsc w przedszkolach	1950	1928	2724

Gmina Tarnowskie Góry dba o rozwój i edukację dzieci i młodzieży. Udzielane są stypendia i zasiłki szkolne.

Mnogość zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach różnych szczebli pozwala na rozwój poznawczy i intelektualny dzieci w nich uczestniczących.

Umożliwia także uczniom poznanie i rozwój własnych zainteresowań. Jest również formą aktywnego spędzania czasu wolnego.

Miasto zapewnia miejsca w żłobkach i przedszkolach dla około 3 tys. dzieci.

Cel szczegółowy 4

Organizowanie czasu wolnego dla rodzin z dziećmi

Zadania:

1. **Umożliwienie dzieciom i młodzieży udziału w imprezach i zajęciach organizowanych w ramach zimowego oraz letniego wypoczynku.**

Gmina Tarnowskie Góry posiada atrakcyjną ofertę w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. Każdego roku w mieście odbywa się szereg imprez o charakterze kulturalnym adresowanych dla tarnogórzan. Ze względów bezpieczeństwa w roku 2021 działania te występowały z mniejszą częstotliwością w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się SARS-CoV-2.

Mimo utrudnionych warunków zorganizowano w mieście półkolonie dla dzieci w ramach akcji „Lato w Mieście" oraz „Zima w Mieście". Zorganizowano również kilkanaście programów i projektów profilaktycznych.

W obszarze zdrowia gmina finansuje np. program szczepień ochronnych przeciw brodawczakowi ludzkiemu HPV dla 13-letnich dziewcząt oraz badanie zawartości ołowiu u 9-letnich dzieci w związku ze skażeniem środowiska. Najbardziej narażone na zachorowanie dzieci korzystają z dofinansowania na wyjazdy w ramach „zielonej szkoły".

Gmina wspiera także działania o charakterze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przykładem takich działań w 2021 roku są programy, warsztaty, pogadanki i prelekcje prowadzone w szkołach różnego szczebla, na które gmina przeznacza ok 200 tys. zł rocznie. Rodziny borykające się z problemem uzależnienia, przemocy lub innych czynników powodujących zaburzenie prawidłowego funkcjonowania emocjonalnego, poznawczego, behawioralnego mogą skorzystać z kompleksowej pomocy terapeutycznej w ramach dotowanych przez gminę programów terapeutycznych.

Ponadto w TOTU SP ZOZ prowadzony jest punkt konsultacyjno-informacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz osób doznających przemocy w rodzinie, również finansowany przez gminę.

Gmina realizowała także program pomocowy dla rodzin wielodzietnych „Rodzina 5+". Celem programu było wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez ułatwienie jej członkom dostępu do szerokiego wachlarza produktów i usług oraz dóbr kultury. Adresatami programu były rodziny posiadające troje lub więcej dzieci, zamieszkujące na terenie miasta. W 2021 roku programem objęto 755 osób.

2. Działalność klubów sportowych, stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych promujących kulturę fizyczną i sport.

Tarnowskie Góry są miastem przyjaznym dla rodzin z dziećmi. W mieście funkcjonują nowoczesne obiekty ze strefami rekreacyjnymi, takie jak Park Wodny czy Hala Sportowa. Gmina inwestuje w budowę nowych placów zabaw, siłowni outdoorowych oraz stref ruchu i wypoczynku. Kluby sportowe oraz organizacje pozarządowe promują rozwój kultury fizycznej w różnych dyscyplinach sportowych. Na terenie miasta działają m.in.: Kompleks Rekreacyjno-Sportowy „Park Wodny", Klub Wspinaczki Sportowej „Klif", Kolejowy Ośrodek Rekreacji i Sportu „Śląsk", Towarzystwo Sportowe „Gwarek", Międzyszkolny Klub Sportowy „Skarbek", Tarnogórski Klub Sportowy „Karate", Uczniowski Klub Sportowy, Uczniowski Klub Sportowy UKS-JUDO „AHINSA" przy SP 10, Uczniowski Klub Sportowy „Volley Club Sorbona", Ognisko TKKF „Znicz", PTTK Oddział Tarnowskie Góry, Tarnogórski Klub Taternictwa Jaskiniowego PTTK, Automobilklub Tarnogórski, Sekcja Szachowa „Strzybniczanka", Polski Związek Wędkarski Koło nr 72 „Zamet", Tarnogórski WOPR, Towarzystwo Sportowe „Tarnowiczanka", Uczniowski Klub Hokeja na Trawie „Ósemka", Integracyjny Klub Szachowy „Tęcza", Ludowy Klub Sportowy „Zgoda Repty", Uczniowski Klub Sportowy „Gwiazda" przy SP 12, Towarzystwo Sportowe „Iskra" Lasowice, Klub Sportowy „Górnik" Bobrowniki Śl., Klub Sportowy Tarnogórska Akademia Karate. Ze względów bezpieczeństwa w roku 2021 większość klubów zmniejszyła do minimum swoją działalność w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się SARS-CoV-2.

3. **Wspieranie imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych dla mieszkańców miasta Tarnowskie Góry.**

Dofinansowanie z budżetu miasta Tarnowskie Góry mogą otrzymać kluby sportowe, które prowadzą działalność sportową na terenie gminy, a ich działalność nie jest nakierowana na osiągnięcie zysku. Każdego roku Burmistrz Miasta udziela wsparcia finansowego dla rozwoju sportu w ramach dotacji celowych. Ogłaszane są konkursy na tworzenie warunków technicznych dla rozwoju kultury fizycznej, w tym utrzymania i funkcjonowania bazy sportowej oraz prowadzenie różnorodnych zajęć sportowych i sportowo - rekreacyjnych. Ponadto udzielane są dotacje w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej mające na celu promocję aktywnego trybu życia oraz zachęcenie mieszkańców do podejmowania aktywności w różnych dyscyplinach sportowych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 4. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba tarnogórskich placówek biorących udział w akcji „Lato w mieście" i „Zima w mieście"	13	13	12
2.	Liczba dzieci, które skorzystały z zajęć organizowanych przez placówki w ramach akcji „Lato w mieście" i „Zima w mieście"	1260	1500	1310
3.	Liczba podmiotów otrzymujących dotacje na realizację zadania publicznego w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	34	26	28
4.	Liczba podmiotów otrzymujących dotacje na realizację zadania w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie o charakterze imprez rodzinnych, festynów, pikników itp.	7	1	1
5.	Liczba imprez sportowych realizowanych na terenie miasta	1250	0	1000

W ramach akcji „Lato w mieście” i „Zima w mieście” z profesjonalnej opieki oraz ciekawych zajęć skorzystało 1310 dzieci. W organizację tych akcji zaangażowanych było 12 placówek oświatowych oraz Tarnogórskie Centrum Kultury i Stowarzyszenie „Sanus Vivere”. O kondycję fizyczną w mieście dbało 28 podmiotów, które oferowały różnorodne zajęcia rekreacyjno-sportowe. W okresie sprawozdawczym na terenie miasta odbyło się około 1000 imprez sportowych m.in.: mecze ligowe i towarzyskie, turnieje w sportach zespołowych i indywidualnych, biegi, festyny sportowe, memoriały, zawody np. z okazji Dnia Dziecka, świąt narodowych i inne.

Cel szczegółowy 5
Współpraca na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny

Zadania:

1. **Współpraca przedstawicieli instytucji, organizacji oraz innych podmiotów i osób działających na rzecz dziecka i rodziny.**

W ramach współpracy instytucjonalnej przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni), organizowali tzw. zespoły multispecjalistyczne w celu wytyczenia wspólnego kierunku działań pomocowych na rzecz rodzin. Do udziału w spotkaniach zapraszani byli m.in.: kuratorzy, dzielnicowi, pedagodzy szkolni oraz wychowawcy przedszkolni.

Ponadto pracownicy MOPS ściśle współpracowali z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie ochrony i wsparcia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Spotkania miały na celu wypracowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

2. **Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach.**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2021 - 2025 stanowi systemowe ujęcie działań w zakresie ograniczania rozmiaru przemocy w rodzinie,

poprawy bezpieczeństwa rodzin oraz minimalizacji szkód spowodowanych stosowaniem przemocy. Ustanowiony został uchwałą nr Nr XXXI/342/2021 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 17 lutego 2021 r. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach, którego obsługę organizacyjno - techniczną zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Program adresowany jest do całej społeczności miasta Tarnowskie Góry, świadków przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc i przede wszystkim osób doznających przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych.

Procedura Niebieskie Karty przyczynia się do zapewnienia kompleksowej pomocy członkom rodzin z problemem przemocy, a w szczególności dzieciom, które niejednokrotnie są krzywdzone przez swoich najbliższych, a zawsze są świadkami przemocy.

Gwarantem profesjonalizacji działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy jest ciągłe podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji działających w tym obszarze.

Z uwagi na złożoność problemu przemocy w rodzinie istotnym czynnikiem zwiększającym skuteczność udzielanej pomocy jest współdziałanie lokalnych instytucji.

3. Działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień w tym realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Tarnowskich Górach (prowadzenie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, organizowanie i wspieranie realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami).

Proces „wychodzenia z uzależnienia" jest jednym z trudniejszych problemów do rozwiązania w rodzinie. Wymaga dużej motywacji osoby uzależnionej do pracy nad poczuciem własnej wartości, asertywności i wypracowania nowych metod radzenia sobie ze stresem.

Gmina Tarnowskie Góry wspiera działania o charakterze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przykładem takich działań są

kampanie społeczne „Postaw na rodzinę" czy też programy, warsztaty, pogadanki i prelekcje prowadzone w szkołach różnego szczebla. Rodziny borykające się z problemem uzależnienia, przemocy lub innych czynników powodujących zaburzenie prawidłowego funkcjonowania emocjonalnego, poznawczego, behawioralnego mogły skorzystać z kompleksowej pomocy terapeutycznej w ramach dotowanych przez gminę programów terapeutycznych w Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej jak: program dla osób współuzależnionych i dotkniętych przemocą, program dla osób z syndromem DDA, program pogłębiony dla osób uzależnionych, program dla dzieci z zaburzeniami koncentracji i uwagi, program Fred Goes Net dla rodziców dzieci eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi.

4. Działalność organizacji pozarządowych i grup parafialnych na rzecz rodzin z dziećmi.

Ważną rolę we wspieraniu rodzin oraz pomocy dzieciom pełnią organizacje pozarządowe, które świadczą pomoc w ramach swoich działań statutowych. Na terenie Gminy prężnie działa wiele stowarzyszeń. Wymienić można takie organizacje, jak: Stowarzyszenie Pomocy Uzależnionym i ich Bliskim „Falochron", Polskie Centrum Mediacji, Stowarzyszenie „Serdeczni", Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Klub Abstynentów „Jutrzenka", Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej.

Tarnogórskie organizacje pozarządowe oferują wiele form swojej działalności: począwszy od pikników rodzinnych, festynów, rajdów rowerowych, aż po profesjonalną pomoc terapeutyczną dedykowaną rodzinie, która może przyjmować formę terapii indywidualnej lub rodzinnej, psychoedukacji, mediacji etc. Nie można pominąć organizacji i grup przykościelnych, które także posiadają ofertę różnorodnych zajęć dla rodzin z dziećmi m.in. Parafia MB Królowej Pokoju, Parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła, itd. Wachlarz stowarzyszeń oraz fundacji, z którymi prowadzona jest współpraca na rzecz rodzin i dzieci stale się rozszerza. Interdyscyplinarność działań skraca czas wychodzenia rodzin z kryzysu oraz wzmacnia prawidłowe postawy rodzicielskie.

5. Udział w programie w ramach modelu wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin pn. „Kooperacje 3D".

Projekt partnerski „Kooperacje 3D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin" realizowany był w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 - współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna. Celem projektu było zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji. Model kooperacji uwzględnia całościowe, międzysektorowe wsparcie na poziomie gminy i powiatu, mające na celu asymilację społeczną osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawiązał Partnerski Zespół Kooperacyjny z następującymi instytucjami: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach, Muzeum w Tarnowskich Górach, Straż Miejska, Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach, Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A. im. Dr B. Hagera, Tarnogórskie Centrum Kultury, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, których przedstawiciele podpisali deklaracje przystąpienia. Współpraca w ramach Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego kontynuowana była w 2021r.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 5. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba spotkań przedstawicieli instytucji, organizacji oraz innych podmiotów i osób działających na rzecz dziecka i rodziny	98	115	105

2.	Liczba „Niebieskich Kart” prowadzonych w rodzinach z dziećmi	89	103	116
3.	Liczba „Niebieskich Kart”, w których dziecko wskazane jest jako osoba doświadczająca przemocy w rodzinie	21	21	32
4.	Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia uzależnienia w rodzinach z dziećmi	33	51	29
5.	Liczba programów i projektów profilaktycznych	6	13	5
6.	Liczba spotkań PZK w ramach realizacji projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin	3	3	2
7.	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach projektu „Kooperacje 3D”	6	5	5

W okresie sprawozdawczym każda rodzina objęta wsparciem asystenta rodziny przynajmniej raz mogła uczestniczyć w spotkaniu z zespołem multispecjalistycznym, przy udziale którego próbowała rozwiązać trudności, z jakimi się borykała.

Wzrost ilości rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w 2021 roku przełożył się na wzrost liczby dzieci doświadczających przemocy. Rodziny ze zdiagnozowanym problemem przemocy objęte były szerokim wsparciem członków grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Niekorzystny czas wprowadzonego w kraju stanu epidemicznego nie zahamował organizowania i prowadzenia programów i projektów profilaktyki uzależnień, które miały niebagatelny wpływ na wzrost świadomości mieszkańców miasta w tym zakresie. Szacunkowa liczba dzieci i rodzin biorących udział w programach i projektach to około 7500 osób.

W ramach projektu „Kooperacje 3D” odbyły się 2 spotkania przedstawicieli 11 współpracujących ze sobą instytucji. Wsparcie prowadzono z 5 rodzinami

objętymi asystenturą, w których interdyscyplinarną pracę realizował Zadaniowy Zespół Kooperacyjny.

Cel szczegółowy 6

Profesjonalizacja działań w obszarze wspierania rodziny

Zadania:

1. **Udział przedstawicieli współpracujących instytucji w szkoleniach, warsztatach.**

Ilość i różnorodność problemów występujących w rodzinach wspieranych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu powoduje konieczność ciągłego kształcenia się pracowników zaangażowanych w pomoc rodzinom.
W okresie sprawozdawczym odbyły się nieliczne szkolenia dla przedstawicieli instytucji działających na rzecz rodzin. Ponadto niewielu pracowników skorzystało z coachingu. Niebagatelny wpływ na tą sytuację miało wprowadzenie stanu epidemicznego w kraju.

2. **Organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających.**

W okresie sprawozdawczym nie pozyskano osób ani rodzin, które chciałyby podjąć się funkcji rodziny wspierającej. W związku z powyższym nie przeprowadzono szkoleń w tym zakresie.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 6. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1.	Liczba szkoleń, warsztatów i superwizji	126	26	10
2.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach, superwizji	68	19	17
3.	Liczba szkoleń przeprowadzonych dla rodzin wspierających	0	0	0

4.	Liczba rodzin wspierających biorących udział w szkoleniach	0	0	0

Ograniczenie możliwości organizowania szkoleń stacjonarnych oraz nowa sytuacja organizowanych kursów online niekorzystnie wpłynęła na liczbę podejmowanych działań na rzecz podwyższenia kompetencji i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

II. Podsumowanie

Działania w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Tarnowskich Górach na lata 2019-2021" w 2021 roku obejmowały:

- ✓ Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie im pomocy asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego;
- ✓ Zapewnienie pobytu dzieciom i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego;
- ✓ Realizację programów i projektów na rzecz wsparcia rodzin;
- ✓ Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z dziećmi celem poprawy ich sytuacji materialno-bytowej;
- ✓ Realizację działań na rzecz wspierania edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży poprzez udzielanie zasiłków szkolnych i stypendiów socjalnych;
- ✓ Zapewnienie małym dzieciom miejsca w żłobkach i przedszkolach;
- ✓ Umożliwienie dzieciom i młodzieży udziału w imprezach i zajęciach w ramach letniego i zimowego wypoczynku;
- ✓ Realizację działań służących podnoszeniu aktywności fizycznej, upowszechnianiu zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz aktywnego spędzania czasu wolnego;
- ✓ Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny;
- ✓ Realizację działań profilaktycznych oraz działań służących rozwiązywaniu problemów uzależnień poprzez programy skierowane do dzieci i młodzieży;
- ✓ Podnoszenie kompetencji pracowników służb społecznych.